

Bölüm 7

KALÇA ÇIKIKLARI

İbrahim PEKŞEN1

GİRİŞ

Kalça eklemi yapısı gereği, çıkık olması için ciddi kuvvetlere maruz kalması gereken, stabil bir eklemdir. Kalçanın travmatik çıkıkları genellikle yüksek enerjili travmaya maruz kalmasıyla oluşur ve sıklıkla ek yaralanmalarla birlikte görülmektedir. Ayrıca uzun dönemde morbidite ile sonuçlanabilmektedir.

EPİDEMİYOLOJİ

Travmatik kalça çıkıkları, yüksek enerjili mekanizmalardan kaynaklanan nadir yaralanmalardır. Birçok çıkık, motorlu taşıt kazaları, daha az oranda motosiklet kazaları, yaya kazaları, yüksekten düşme ve sporla ilişkili yaralanmalar ile gerçekleşmektedir(Sahin & ark. 2003). Travmatik kalça çıkıklı hastaların yaklaşık %50 sine kalça eklemine kırıkta eşlik etmektedir(Stewart, McCarroll & Mulholland, 1975).

ANATOMİ

Kalça eklemi, hem bağlar hem de bir kapsül tarafından yoğun şekilde stabilize edilmesine rağmen, insan vücudundaki en hareketli eklemlerden biridir. Fibrokartilaj labrum tarafından derinleştirilmiş asetabulum kemik yapısı, sağlam ligamentöz (lig. iliofemoral, lig. iskiöfemoral, lig. pubofemoral) ve kapsüller elemanlar ile güçlendirilen içsel bir stabilite sağlar (Şekil 1'de).

YARALANMA MEKANİZMASI

Çıkığın tipi, femurun çarpma sırasındaki pelvisle ilişkili konumuna ve kuvvet vektörlerinin yönüne bağlıdır. Fleksiyonda ve adduksiyondaki kalçaya posterior yönlü gelen aksiyel kuvvet posterior kalça çıkığına sebebiyet verecektir(Şekil 2'de). %85-90 oranla en sık yaralanma bu şekildedir (DeLee, 1996).

¹ Araştırma Görevlisi, KTÜ Tıp Fakültesi Farabi Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Ana Bilim Dalı, ibrahimpeksen21@hotmail.com

kilenir. %40-70 i bir yıl içerisinde iyileşir (Kain & Tornetta, 2006). İyileşmeyen durumlarda cerrahi eksplorasyon yapmak gerekir (Kain & Tornetta, 2006). Anterior kalça çıkıklarında ise femoral sinir ve damar yapılarında zedelenme olabilir.

Tekrarlayan çıkıklar, nadiren görülür.

KAYNAKLAR

- Canale ST, Manugian AH. Irreducible traumatic dislocations of the hip. *J Bone Joint Surg Am* 1979; 61: 7e14.
- DeLee JC. Fractures and dislocations of the hip Rockwood C, Green DP, Buckholz RW, Heckman JD (Eds.) (4th edn), *Fractures in Adults. Vol 2*, Lippincott Raven, Philadelphia (1996), pp. 1756-1803.
- Gilroy A. (2008) *Atlas of Anatomy Latin Nomenclature (One edit)*. New York, Stuttgart: Thieme Medical Publishers
- Hak DJ, Goulet JA. Severity of injuries associated with traumatic hip dislocation as a result of motor vehicle collisions. *J Trauma* 1999;47(1):60-3.
- Helfet DL, Schmeling GJ. Somatosensory evoked potential monitoring in the surgical treatment of acute, displaced acetabular fractures. Results of a prospective study. *Clin Orthop Relat Res* 1994; 301: 213e20.
- Hougaard K, Thomsen PB, Coxarthrosis following traumatic posterior dislocation of the hip, *J Bone Joint Surg Am*, 69 (1987), pp. 679-683.
- Kain MSH, Tornetta 3rd P. Hip dislocations and fractures of the femoral head. In: Bucholz RW, Heckman JD, Court-Brown CM, eds. *Rockwood & Green's fractures in adults*. 6th edn. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2006: 1716e1752.
- Lex Medicus (2016). Hip Dislocation (Luxation). (14.02.2019 tarihinde <http://pathologies.lexmedicus.com.au/pathologies/hip-dislocation-luxation> adresinden ulaşılmıştır).
- Monma H, Sugita T. Is the mechanism of traumatic posterior dislocation of the hip a brake pedal injury rather than a dashboard injury 2001;32(3).
- Obakponovwe O, Morell D, Ahmad M, Nunn T, Giannoudis PV. Traumatic Hip Dislocation. *Orthop Trauma* 2011;25(3):214– 22.
- Sahin V, Karakas ES, Aksu S, Atlıhan D, Turk CY, Halici M. Traumatic dislocation and fracture dislocation of the hip: A long-term follow-up study. *J Trauma* 2003;54(3):520-9.
- Sanders S, Tejwani N, Egol KA. Traumatic hip dislocation: a review. *Bull NYU Hosp Jt Dis* 2010; 68: 91e6.
- Stewart MJ, McCarroll Jr. HR, Mulhollan JS. Fracture-dislocation of the hip, *Acta Orthop Scand*, 46 (1975), pp. 507-525.
- Stuck WG, Vaughan WH. Prevention of disability after traumatic dislocation of the hip. *South Surg* 1949;15: 659-675.
- Tabuenca J, Truan JR. Knee injuries in traumatic hip dislocation. *Clin Orthop Relat Res* 2000;(377):78–83.
- Tornetta P. Hip dislocations and fractures of the femoral head. In: Bucholz RW, Heckman JD, Court-Brown C, Tornetta P, editors. *Rockwood and Green's Fractures in Adults*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2006. p.1715–52.